

ÅRSMELDING FOR LISTER PPT 2016

GENERELT:

Lister Pedagogisk Psykologiske Tjeneste (Lister PPT) er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Farsund, Flekkefjord, Kvinesdal, Lyngdal og Sirdal. Farsund kommune er vertskommune for samarbeidet.

Formålet med det interkommunale samarbeidet om pedagogisk psykologiske tjenester er både å sikre kontinuitet i tjenesten for regionens innbyggere, og å sikre god kvalitet på tjenestetilbudet. Samarbeidet skal være med på å bygge et fagmiljø som styrker den totale kompetansen på tvers av kommunegrensene, sikre alle kommunene i regionen tilgang på riktig fagkompetanse til riktig tid og sikre en åpen og tilgjengelig tjeneste for alle regionens barn og voksne som måtte ha spesialpedagogiske behov. Tjenesten skal også bidra med støtte til det pedagogiske utviklingsarbeidet i regionens skoler og barnehager.

Lister PPT er ikke samlokalisert. Alle som jobber i tjenesten er ansatt i Farsund kommune, men er spredt på faste kontorplasser i fire av de fem samarbeidende kommunene (unntaket er Sirdal som betjenes fra kontoret i Kvinesdal). De ansatte er pr i dag fordelt på fire oppvekstteam som alle dekker hele spekteret fra førskolealder og ut grunnskolen, men som har systematisk tilgang på spisskompetanse på tvers av teamene. Hver kommune har en fast Team LOS hos PPT som sørger for en lett tilgjengelig og god kontakt mellom teamet og den enkelte kommune.

MANDAT OG ARBEIDSOMRÅDER:

Opplæringsloven stiller krav til at hver kommune skal ha en pedagogisk psykologisk tjeneste. Tjenesten kan organiseres i samarbeid med andre kommuner slik som her i Lister.

PPT sitt mandat er i utgangspunktet todelt.

1. *Tjenesten skal på den ene siden hjelpe skolene/barnehagene i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen/barnehagetilbudet bedre til rette for elever med særlige behov.*
2. *Tjenesten skal på den annen side også sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig vurdering i de tilfeller loven krever det.*

(Kilde: Opplæringsloven § 5-6 og barnehageloven 19c)

Det er et tydelig signal at PPT skal jobbe systemrettet gjennom å bistå i forebyggende arbeid med kompetanse- og organisasjonsutvikling. PPT skal, på et tidlig tidspunkt kunne gi råd og samarbeide med skolen og barnehage om løsninger og tiltak for eleven/barnet. Dette gjøres nå mer og mer via de pedagogiske teamene som er etablert i skolene, og i mange av barnehagene. Dette systemrettede arbeidet er, slik vi ser det, også en av grunnene til nedgangen i antall henvisninger til Lister PPT i 2016.

PPT er kommunenes sakkyndige i forhold til opplæringslova § 5.1 og barnehageloven § 19a. Sakkyndig vurdering skal være av god kvalitet, og gi et godt grunnlag for å avgjøre om det skal fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp/spesialundervisning eller om det skal settes inn tiltak innenfor rammen av tilpasset opplæring. Sakkyndig vurdering er slik sett et viktig element i rettssikkerheten til elevene. Den er et viktig dokument for skolen som skal gjennomføre opplæringen og for at barn under opplæringspliktig alder skal få nødvendig spesialpedagogisk hjelp.

Det forventes videre at PPT er tilgjengelig og bidrar til helhet og sammenheng for barn med særlige behov. PPT skal bidra til at barnehage og skole jobber godt med tidlig innsats. Videre skal PPT arbeider forebyggende og læringsfremmende for å hjelpe barnehagene og skolene med å være i forkant av problemer og lærevansker. Som en del av dette anses det også som spesielt viktig at PPT klarer å tilpasse sin kommunikasjon og tilgjengelighet til minoritetspråklige, og til nasjonale minoriteter.

BEMANNING OG SYKEFRAVÆR:

Lister PPT hadde ved utgangen av 2016 til sammen 15 personer ansatt, fordelt på 13,8 fagstillinger. Den reelle fagbemanningen var 13,0 (0,8 stillinger i permisjon) I tillegg har Lister PPT leder i full stilling, og en merkantil ressurs på til sammen 2,0 stillinger som deles med Logopedtjenesten.

Logopedtjenesten (som er en del av Lister PPT) hadde i 2016 ikke fast tilsatt logoped. Logopedtjenesten ble dekket gjennom innkjøp av tjenester fra tre selvstendige logopeder.

Lister PPT har i 2016 hatt et samlet sykefravær på 4,1 %. Dette er 0.1% over 2015, men en betydelig nedgang fra foregående år. Langtidsfraværet utgjorde i 2016 2,2 % av fraværet, mens korttidsfraværet utgjorde de resterende 1,9 %.

Fig. 1 Utvikling av sykefravær:

SYKEFRAVÆR	2013	2014	2015	2016
	8,1%	9,1%	4,0 %	4,1 %

ØKONOMI

Totalt sett hadde Lister PPT et underforbruk på ca. 600 000 i 2016.

Underforbruket skyldes delvis et svangerskapsrelatert sykefravær årets siste måneder som ikke vi fikk dekket opp med vikar før etter årsskiftet. Lister PPT mottok dessuten i 2016 350 000 kroner i skjønnsmidler fra Fylkesmannen i Agder som støtte til prosjektet «Det aller beste». I tillegg ble vi også innvilget 400 000 i tilretteleggingsmidler knyttet til våre fire studenter ved SEVU-PPT for skoleåret 2016-17. Disse midlene har gitt synergieffekter på drift og har dermed bidratt til underforbruket. Overskytende midler er overført til bundet fond for senere bruk. Logopedtjenesten, isolert sett, hadde et lite overforbruk på ca 150 000. Dette dekkes av bundne fond fra tidligere år, og blir ikke fakturert kommunene. Til sammen 750 000 kroner fra bundne driftsfond er lagt inn i budsjettet for 2017

ORGANISERING

Organiseringen som ble etablert i 2015 med en kontaktperson for hver kommune (Team LOS) med ansvar for både å følge opp det interne teamet i hver kommune og for kontakten utad mot kommunalt nivå fortsatte i 2016. Det samme gjelder ordningen med tre ansatte som har en rolle i forhold til å bistå leder i det pågående utviklingsarbeidet på henholdsvis utvikling av intern faglig kvalitet (Fag LOS), flyt i saksproduksjon og forvaltningsmessig utviklingsarbeid (Forvaltnings LOS) og utvikling av det regionale samarbeidet (System LOS).

Organiseringen er for å sikre tilknytning til den enkelte kommunen slik at man kunne jobbe mot felles forståelse på kontoret, og etablere et enda tettere samarbeid med kommunen og enhetene. Et tiltak i forlengelsen av dette har vært at de som fysisk har kontor i en kommune også i størst mulig grad skal jobbe med systemene i den kommunen. Slik har kommunens Team LOS faktisk fått et fast team å jobbe sammen med.

PPT har 18 ansatte og det har foreløpig vært formålstjenlig å samle LOS rollene hos til sammen fem personer inkludert leder. Disse møtes med jevne mellomrom (LOS forum) til systematisk gjennomgang av situasjonen, strukturert utviklingsarbeid og planlegging av kompetansehevingstiltak i vid forstand. Med jevne mellomrom utvides LOS forum med tillitsvalgte og verneombud (utvidet LOS forum). LOS funksjonene har i 2016 som i 2015 vært basert på frivillig innsats uten økonomisk kompensasjon. De ansatte med LOS roller har så langt heller ikke fått redusert sin arbeidsmengde ift saksproduksjon for å bidra i utviklingsarbeidet.

DRIFT/SAKSPRODUKSJON:

Lister PPT har pr i dag besøksansvar for 25 skoler, 5 voksenopplæringsinstitusjoner og til sammen 37 barnehager. PPT har i tillegg ansvar for spesialpedagogisk tilrettelegging for barn i kommunene via de fem helsestasjonene og for hjemmeværende barn.

Besøksansvar for alle disse systemene er fordelt mellom de ansatte. Det er bygget team på to til tre personer knyttet mot de fleste enhetene på skoleområdet, og team på tvers i Lister for å få til samme støtte og trygghet ift barnehageområdet og de mindre enhetene.

Ved utgangen av året hadde Lister PPT til sammen 650 henviste saker. Dette er en nedgang på 197 enkeltsaker siden utgangen av 2013. Siste års nedgang utgjør 41 av disse.

Fig. 2 Oversikt over saksmengde, og fordeling mellom kommunene

Kommune	2013	2014	2015	2016	Diff 2014-2016
Farsund	233	213	196	180	33
Flekkefjord	214	173	152	160	13
Kvinesdal	139	115	111	108	7
Lyngdal	213	209	208	177	32
Sirdal	48	36	24	25	11
Totalt	847	746	691	650	197

Fordeling mellom kommunene og fordeling av saker mellom barnehage/skole og voksenopplæring innad i hver kommune var i 2016 (2015 i parentes) som følger:

Fig. 3 Fordeling av henviste saker internt i kommunene (2015 i parentes)

Kommune	Totalt	Barnehage	Skole	Hjemme	Voksen
Farsund	(196) 180	(28) 30	(143) 128	(1) 0	(24) 22
Flekkefjord	(152) 160	(27) 31	(113) 120	(1) 1	(10) 8
Lyngdal	(208) 177	(25) 17	(176) 154	(2) 2	(5) 4
Kvinesdal	(111) 108	(13) 11	(93) 90	(1) 2	(4) 5
Sirdal	(24) 25	(3) 3	(19) 21	(0) 0	(2) 1
Totalt	(691) 650	(96) 92	(544) 513	(5) 5	(46) 40

Det har vært en nedgang i antall elever med spesialundervisning i Listerkommunene de siste årene. Elever som tidligere har hatt spesialundervisning får nå dekket sine behov innenfor ordinær opplæring med tilpasninger. Det er skolen som skal gi beskjed om det er elever de tror ikke har tilfredsstillende utbytte av undervisningen og skolen skal så prøve ut tiltak. Dersom tiltakene ikke oppleves som tilstrekkelige drøftes saken i pedagogisk team hvor man blir enige om det skal prøves ut andre tiltak eller om saken bør henvises PPT.

Fig. 4 Prosentandel spesialundervisning fra 2014-2016

Kommune	Spesialundervisning 2014 (% av elever)	Spesialundervisning 2015 (% av elever)	Spesialundervisning *2016 (% av elever)
Farsund	8,8	8,1	7,3
Flekkefjord	4,7	4,1	4,5
Kvinesdal	5,5	5,5	4,5
Lyngdal	11,0	8,8	6,1
Sirdal	4,8	6,6	5,3
Gjennomsnitt Lister **	7,0	6,6	5,5

**Tallene for 2016 er foreløpige, basert på kommunenes egen rapportering. Tallene vil bli justert dersom SSB sin bearbejdede, offisielle statistikk viser seg å avvike når disse er lagt fram.*

***Gjennomsnitt for Listerkommunene er tatt med fordi det er et mål i prosjektet «det aller beste» er maksimalt 6% av elevene skal ha spesialundervisning i Lister kommunene*

SYSTEMARBEID

I tillegg til arbeid med individsaker deltar Lister PPT også i ulike nettverk, forum eller andre kommunale faste møter knyttet til barnehage og skole. For PPT er dette sammen med deltakelse i pedagogisk team en viktig del av vårt proaktive systemarbeid. PPT bidrar ulikt fra kommune til kommune.

Farsund: Skoleledermøter, BUTT og BTI

Flekkefjord: Forbedringsteam/BTI, Tvist, Spesialpedagogisk koordinator team, PPT driver matematikknnettverk og Zippy

Kvinesdal: Rektormøte, BTI og Pedagogisk utviklingsforum

Lyngdal: Rektormøtene, Styremøtene, BUTT

Sirdal: Ressursmøter med skolene, BTI

PPT deltar i Kvello-arbeidet for de kommunene som ønsker det og i tiltak knyttet til Listerløftet (TBO).

Erfaringer fra de som har vært fast med i kommunens rektormøter og styremøter er at det er nyttig å være oppdatert på det som skjer når vi skal være en støtte for barnehager og skoler. Deltakelse i det tverretatlige samarbeidet er også noe vi opplever som svært nyttig for å kunne gi best mulig service til kommunene.

De pedagogiske teamene begynner nå å gå seg til på alle skolene, og PPT opplever dette som nyttige og viktige lærende nettverk. I løpet av høsten som kommer skal vi sammen med statped begynne med kompetansehevingstiltak for deltakere i pedagogiske team. Dette gjør vi fordi vi sammen skal få til et så godt utbytte som mulig av den tiden og ressursen som brukes på pedagogisk team. Som en bonus vil de som deltar på opplæringen få kompetanse som kan brukes i andre sammenhenger. Et eksempel på dette er kompetanse som kan benyttes i andre team de deltar i på sin enhet.

Vi ser at etablering av, og god jobbing i, pedagogiske team reduserer antall individhenvisninger til PPT og øker fokus på tidlig innsats. Barnehage og skole sammen med PPT, finner ofte tidligere og gode løsninger tett på barnet. Andre tema som kan drøftes på pedagogisk team er f.eks resultater fra kartleggingsprøver, organisering av ressurser, veilednings- eller opplæringstilbud for hele eller deler av personalet (Eks. BU modellen, TBO osv) Selv om pedagogisk team kan oppfattes som en «top down» strategi fordi det ble bestemt på kommunalt nivå, så opplever vi likevel en «bottom up» prosess i og med at det er barnehagene og skolene som driver teamene, definerer dagsorden og ofte selv kommer med tema de trenger støtte i.

Erfaringer som er gjort med at også helsesøster og eventuelt andre deltakere er helt eller delvis med i disse teamene, har også fungert godt.

KOMPETANSE

Totalt sett er Lister PPT både godt og bredt sammensatt når det gjelder kompetanse, selv om tjenesten fortsatt ligger noe under landsgjennomsnittet mht utdanning på hovedfags/masternivå. Ved rekruttering i 2016 fikk vi flere søkere med utdanning på embeds-, master- eller hovedfagsnivå. 2 av tre som ble tilsatt hadde slik utdanning. Ingen av de

ansatte med slik utdanning har sluttet i løpet av 2016. Utdanningsnivået er med andre ord stigende.

Tjenesten har formell hovedfags/master kompetanse på både spesialpedagogikk, pedagogikk, pedagogisk-psykologisk rådgivning og psykologi. En ansatt har doktorgradskompetanse på lese- og skriveproblematikk spesielt.

Det ble også gjennom 2016 jobbet kontinuerlig med å styrke og justere den totale kompetansen gjennom studier, kurs og tilrettelegging for interne kompetansehevingstiltak. Listerløftet er et kompetanseutviklingsprogram ledet av RVTS Sør med fokus på «Traumebasert omsorg». Dette prosjektet startet opp i 2015, men hovedtyngden av opplæringen ble gjennomført i løpet av 2016. Fire ansatte begynte dessuten høsten 2016 på utdanning (30 stp) gjennom SEVU-PPT.

UTVIKLINGSARBEID

Lister PPT har også gjennom 2016 jobbet systematisk med å dreie tjeneste over i en større grad av forebyggende- og læringsfremmede arbeid, samtidig som det sikres at det enkelte barn (og voksne) med spesialpedagogiske behov får den hjelp og oppfølging som trengs.

PPT ser ingen motsetning mellom individrettet og systemrettet arbeid. Dette er tvert imot to sider av samme sak. Vi er i vårt arbeid svært bevisst at ting henger sammen i et større system, og at individenes behov for hjelp og oppfølging henger tett sammen med konteksten i vid forstand. Vi ser det derfor som en av våre oppgaver å utvikle vår rolle som støttefunksjon inn mot barnehagene og skolene for å kunne yte god bistad til deres arbeid med å kvalitetssikre det spesialpedagogiske tilbudet og utvikle en pedagogisk praksis som bidrar til at så mange som mulig av regionens barn og unge kan få den oppfølgingen de har behov for innenfor den ordinære, tilpassede undervisningen/den ordinære barnehagehverdagen

Gjennom PPTs interne utviklingsprosjektet «**Støtte til vekst**» og det regionale samarbeidsprosjektet « **Det aller beste**» har vi gjennom 2016 fortsatt å jobbe systematisk både med å øke vår kunnskap om systemteori og systemarbeid, øke vår kunnskap og kompetanse knyttet til utviklingsarbeid og lære mer om prinsipper for god pedagogisk praksis. Spesielt har vi søkt å forbedre våre ferdigheter i å bistå/støtte arbeidet med å utvikle en enda bedre pedagogisk praksis i barnehage og skole. Lister har i 2016 hatt 4

ansatte som begynte på 30 studiepoengs videreutdanning via SEVU-PPT. 2 ansatte går på organisasjons og endringsarbeid, 1 ansatt går på rådgiving og veiledning og 1 ansatt går på læringsmiljø og gruppeledelse. Kompetanse fra disse utdanningene vises både internt i organisasjonen, og ut i barnehager og skoler. Dette er utdanninger som støttes økonomisk fra utdanningsdirektoratet. Framover er det er nødvendig å vurdere hvor mange som kan sendes på videreutdanning uten å ansette vikarer. I 2016 klarte vi å gjøre jobben uten vikarer med 4 personer på studie, men vi var nær smertegrensen for organisasjonen totalt sett.

OPPFØLGING AV SENTRALT DEFINERTE FOKUSOMRÅDER

Lister PPT sine fokusområder er videre knyttet til oppfølging av de sentrale forventningene til tjenesten.

✓ Økt fokus på systemrettet arbeid: Kompetanse – og organisasjonsutvikling:

Både det interne utviklingsarbeidet «Støtte til vekst» og «Det aller beste», er prosjekter som støtter opp under denne forventningen til PPT. Som en del av «Støtte til vekst» har Lister PPT jobbet videre med en løpende intern utviklingsprosess hvor målet er å bidra til nettopp å ruste PPT sine ansatte til utviklingsrettet arbeid. Alle skolene i kommunene har nå pedagogisk team hvor PPT er an aktiv deltaker. Det er også etablert pedagogisk team i barnehager i alle kommunene. De pedagogiske teamene oppleves som gode lærende nettverk som bidrar til kapasitetsbygging i både barnehager og skoler.

I samarbeid med Statped Sørøst (Kristiansand) har vi hatt fire interne kurs, to med fokus på LP-modellen og to med fokus på VFL. Lister pedagogiske senter har bidratt på VFL kursene med fokus på hvordan dette har vært løst i Lister kommunene. Alle saksbehandlerne i PPT har vært med på disse kursdagene, og tilbakemeldingen har vært god både internt og fra Statped. De som har vært med fra statped opplever de ansatte i Lister PPT som reflekterte deltagere og Lister PPT som en utviklingsrettet og innovativ organisasjon.

Lister PPT har også brukt ressurser i form av tid og kompetanse både kommunalt og regionalt på et annet av regionens satsingsområde: BTI (bedre tverrfaglig innsats). Åtte ansatte deltar på regionens lederutviklingsprogram arrangert av Lister pedagogiske senter.

Høsten 2016 ble det fra regionen søkt om penger fra fylkesmannen til et prosjekt om barnehage- og skolebasert kompetanseutvikling med lærende nettverk om barnehage-, skolemiljø og mobbing.

Det er helt naturlig at PPT blir en sentral samarbeidspartner i denne satsingen. Gjennom en stor reduksjon i spesialundervisningen i regionen de siste årene har PPT gradvis dreiet sitt fokus mot mer og mer systemrettet arbeid. Her er utvikling av læringsmiljø i skole og barnehage en naturlig systemarena. Regionen, som har felles PPT etter vertskommunemodell, er midt i ett større utviklingsprosjekt (med PPT som prosjektledere) som blant annet har som fokus å utvikle bedre læringsmiljøer i skole og barnehage. Det er naturlig å kople disse prosessene sammen med satsingen vi søker på å delta i her, og dermed benytte etablerte nettverk og møteplasser.

(fra prosjektsøknaden sendt fylkesmannen)

✓ *Kvalitet i sakkyndig utredning og vurdering*

Kvalitetssikre og kvalitetsutvikle arbeidet med sakkyndig utredning og sakkyndig vurdering er noe som blir jobbet med hele tiden. Sakkyndighets maler blir gjennomgått og vurdert hvert år for å sikre at man oppfyller kravet i opplæringsloven § 5.3. Lister PPT har også en generell drøfting i forhold til innholdet under de ulike punktene i § 5.3 og har utviklet felles veiledning til de ulike punktene for å sikre felles forståelse. Den enkelte sakkyndige vurdering blir alltid faglig kvalitetssikret av en kollega før den sendes ut til foresatte og kommunen. Alle sjekkes også opp mot vår interne «sjekklister for sakkyndig vurdering» for å sikre at alt er tatt med.

Lister PPT arbeider videre med fagutvikling og forvaltningsutvikling blant annet gjennom LOS systemet. Årshjulet for Lister PPT er under revurdering. Et forenklet årshjul med viktige datoer er utarbeidet og presentert for regionsgruppa. Det er laget interne rutiner for skriving og arkivering av testrapporter for de ulike verktøyene og testene PPT benytter i individutredning. Organisasjonen har praktiske og forvaltningsmessige fokus på arkivering, kvalitetssikring av brevmalen, registrering av saker m.m. Ulike rutiner for bedre samhandling og informasjonsflyt mellom PPT, kommunene og de enkelte enhetene jobbes det videre med. Det samme gjelder en rekke bearbejdede rutiner, «sjekklister» og «veiledere» med tanke på å sikre større likhet og bedre kvalitet i arbeidet.

✓ *Tidlig innsats*

Lister PPT deltar aktivt i tidlig innsats i regionen med Kvellomodellen sammen med Lister Barnevern, kommunenes helsestasjoner og barnehagene. Formålet er at det tverrfaglige observasjonskorpset skal avdekke barns vansker tidlig for å hindre utvikling av større vansker på sikt. PPT har en særegen rolle i «kvellosystemet» da det kun er vi som driver den systematiske observasjonen av hvordan systemet/ barnehagen som sådan fungerer.

Lister PPT har gjennom 2016 videreutviklet sitt samarbeid med de barnehagefaglig ansvarlige i kommunene, og det er opprettet et internt barnehageteam i Lister PPT for bedre samhandling, fagutvikling og ikke minst for å dempe sårbarheten på barnehageområdet. Det er også på plass en egen barnehageLOS som har ansvar for driften av dette teamet.

✓ *Tilgjengelighet, helhet og sammenheng*

For å skape best mulig forutsigbarhet og kontinuitet i forhold til besøksansvar ønsker vi færrest mulige utskiftninger. Blant annet vil nye ansatte fortrinnsvis gå inn i besøksansvar til den som går ut og at de største skolene/systemene har minst to som jobber i team slik at systemet fortsatt har en kjent saksbehandler å forholde seg til dersom det oppstår fravær. Det at hver kommune fikk sin egen kontaktperson som kunne holde litt i trådene – med tanke på nettopp tilgjengelighet, helhet og sammenheng er videreført. Dette er ivarettatt gjennom Team LOS ordningen.

✓ *Minoritetsspråklige/minoritetsbakgrunn:*

Behovet for kompetanse på dette området blir stadig mer synlig også i Lister. Vi har en ansatt med migrasjonspedagogikk i sin utdanning. To ansatte har fullført SEVU/Statped sitt kompetansehevingprogram på områdene minoritetsspråk og minoritetskultur. PPT sin deltagelse i RVTS programmet «Traumebasert omsorg» bidratt til noe av den faglige oppdateringen PPT har behov for på dette området. Området krever videre systematisk satsning.

Lister PPT 01.03.2017

**Hanne Kristin Lervik
(Leder)**